

Creșterea și concentrarea urbană în România

Vladimir Trebici

Deși orașe au existat încă în antichitate — unele de proporții chiar foarte mari¹ — problema urbanizării este de dată relativ recentă. Apărută în secolul al XIX-lea și fiind legată de revoluția industrială, ea a căpătat, în ultimele decenii, dimensiuni noi care au impus-o, deopotrivă, oamenilor de știință — sociologi, demografi, urbanisti, geografi, igienisti — ca și factorilor de decizie la scară națională, ca una din problemele cele mai acute ale contemporaneității. Mai mult — Conferința mondială a populației (București, 1974) a atestat acest lucru — problema constituie o preocupare tot mai importantă la nivelul organismelor internaționale.

Procesul de creștere și de concentrare urbană, alături de fenomene pozitive de care este însoțit, generează o seamă de implicații și consecințe economice, sociale, culturale, sanitare, demografice, unele având un caracter profund negativ. De aceea este explicabilă preocuparea, prezentă în numeroase țări, de a influența procesul de creștere și concentrare urbană, prin măsuri de planificare urbană, de sistematizare a teritoriului. Conferința mondială a populației a analizat această problemă² și a atras atenția asupra necesității desconcentrării industriilor, dezvoltării regionale echilibrate, redistribuirii teritoriale a populației. Este semnificativ în acest sens documentul *Populație, resurse și mediul înconjurător*. În încheiere, se menționează că „o nouă formă de așezare a populației („peuplement”) este necesară în lumea întreagă dacă se intenționează să se obțină așezări de populație mai integrate și mai bine echilibrate”.

Experiențele naționale în acest domeniu prezintă un mare interes. Urbanizarea în România, integrată în dezvoltarea social-economică, într-o concepție sistemică, în care rolul principal îl au industrializarea, politica generală de dezvoltare teritorială a forțelor de producție, sistematizarea teritoriului național oferă câteva constatări și concluzii cu privire la eficiența strategiei alese și sugestii pentru anumite generalizări teoretice. Unele din aceste concluzii au fost consemnate în mod pozitiv cu prilejul unor studii și seminarii internaționale, cum a fost recentul seminar, organizat sub auspiciile O.N.U. la Pitești³.

În cele ce urmează se încearcă să se pună în lumină câteva trăsături ale creșterii și concentrării urbane în România, stăruindu-se asupra unor aspecte cantitative. Conceptele, indicii și metodele de descriere și analiză a urbanizării sint presupuse cunoscute⁴.

¹ Wolf Schneider, *Omni-prezentul Babilon. Orașul ca destin al oamenilor de la Ur la Utopia*, București, Edit. politică, 1968. După estimările autorului, cel mai vechi oraș ar fi Ierihonul (actualmente în Iordania) care ar fi fost întemeiat cu 5000 de ani î.e.n., urmat de Babilon (mileniul al V-lea), Uruk, Susa, Heraclopoles, Troia, Memphis și altele, ajungând, în perioada de maximă înflorire, la populații de sute de mii de locuitori (p. 81).

² O.N.U. E/CONF. 60/5. Conférence mondiale de la population. Population, ressources et environnement; și E/CONF. 60/4. L'évolution démographique et le développement économique et social.

³ Office des Nations Unies à Genève. Séminaire européen sur „L'industrialisation dans les zones rurales: son incidence sur l'individu et la collectivité” (Pitești, du 21 septembre au 1-er octobre 1975).

⁴ Informații se pot găsi în: Henry S. Shryock, Jacob S. Siegel and Associates, *The Methods and Materials of Demography. Bureau of the Census, Washington, 1971, vol. 1* (cap. 5 și 6); Manual VIII, *Methods for Projections of Urban and Rural Population*, United Nations, New York, 1974; O.N.U. *La croissance de la population mondiale, urbaine et rurale*.

Insuficiența surselor statistice nu ne permite caracterizarea procesului de urbanizare în decursul secolului al XIX-lea. Se afirmă⁵ că gradul de urbanizare în jurul anului 1831 în Țara Românească și Moldova s-ar fi ridicat la 6,5% din populația totală, că în același an populația orașului București ar fi fost de 65 000 locuitori, iar a orașului Iași de circa 60 000 locuitori.

Informații despre repartizarea teritorială a populației în mediul urban și rural s-au cules, la toate recensăminturile noastre, începând cu cel din 1838⁶. În analiza noastră ne vom mărgini la perioada al cărei început este marcat de recensământul din 29 decembrie 1930. Trebuie făcută precizarea⁷ că la recensămintele din anii 1930 și 1948 în mediul urban s-a cuprins populația orașelor și comunelor suburbane; la recensământul din 1956 și în anii următori a fost cuprinsă populația orașelor și populația unui număr de 183 localități asimilate orașelor (conform H.C.M. nr. 261 din 1956); la recensământul din 1966 și la 1 iulie 1967, în mediul urban s-a cuprins populația orașelor și populația unui număr de 238 localități asimilate orașelor (conform H.C.M. nr. 1492 din 1966); în anii 1968—1974 a fost cuprinsă populația municipiilor, orașelor și comunelor suburbane, potrivit împărțirii administrativ-teritoriale din 1968. Imaginea cea mai generală a urbanizării ne-o dă tabelul 1.

Tabelul nr. 1

Populația totală, urbană, a municipiilor și orașelor la recensămintele din 1930, 1948, 1956 și 1966 și estimăția la 1 iulie 1974
(nivel de urbanizare în %).

	29 decem- brie 1930	25 ianuarie 1948	21 februarie 1956	15 martie 1966	1 iulie 1974
1 Populația totală (P)	14 280 729	15 872 624	17 489 450	19 103 163	21 028 841
2 Populația urbană (U)	3 051 253	3 723 139	5 474 264	7 305 714	8 978 917
3 Populația municipiilor și orașelor (MO)	3 051 253	3 723 139	4 746 672	6 743 887	8 143 212
4 Populația orașelor cu peste 20 000 loc (OR > 20 000)	—	—	3 829 301	5 003 098	6 552 474
5 Nivel de urbanizare					
a. $\left(\frac{U}{P} \%\right)$	21,4	23,4	31,3	38,2	42,7
b. $\left(\frac{MO}{P} \%\right)$	21,4	23,4	27,1	35,3	38,7
c. $\left(\frac{OR > 20000}{P} \%\right)$	—	—	21,9	26,2	31,2

Pentru scopuri de comparabilitate s-a propus în literatura demografică folosirea numărului de 170 de orașe (fără Municipiul București)⁸, existent la recensământul din 1956. Urmărirea evoluției acestui „eșantion” ne permite anumite constatări cu privire la particularitățile procesului de urbanizare, făcând abstracție de împrejurările care ar putea afecta comparabilitatea datelor. În anul 1974, situația se prezintă astfel:

⁵ Vasile Cucu, *Orașele României*, București, Edit. științifică, 1970 (citind *Istoria României*, vol. III, București, Edit. Academiei, 1964, p. 982).

⁶ *Populația României*. Seria CIGRED, București, Edit. Meridiane, 1974, p. 93.

⁷ *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România 1975*, D.C.S., 1975, p. 8.

⁸ I. Measnicov, *Contribuții la studiul migrației interne în România*, în „Revista de statistică”, nr. 8, 1968 și nr. 2, 1969; I. Hristache, I. Measnicov, Vl. Trebici, *Demografia orașelor României și unele probleme statistice*, în „Revista de statistică”, nr. 7, 1973.

Tabelul nr. 2

Populația urbană, a municipiilor și orașelor, a celor 170 de orașe și a comunelor suburbane, la 1 iulie 1974

	Cifre absolute	%
1 Populația urbană	8 978 917	100,0
2 Populația municipiilor și orașelor (236)	8 143 212	90,7
3 Populația comunelor suburbane (147) Din populația municipiilor și orașelor (236)	835 705	9,3
4 Populația Municipiului București (1)	1 565 872	17,4
5 Populația celor 170 de orașe	6 019 748	67,0
6 Populația celorlalte 65 orașe	567 529	6,3

Mediul urban din țara noastră — potrivit determinării sale oficiale — este relativ eterogen, atît prin includerea comunelor suburbane (o zecime din populația urbană), cit și datorită cuprinderii unei tipologii întinse a orașelor ca mărime și profil economic.

Tabelul nr. 3

Numărul municipiilor și orașelor, mărimea medie și valorile minime și maxime în anii 1930, 1948, 1956, 1966, 1974

Anii	Populația municipiilor și orașelor	Numărul municipiilor și orașelor	Mărimea medie	Cel mai mic oraș	Cel mai mare oraș*
1930	3 051 253	142	21 487	Eforie (872)	Iasi (102 872)
1948	3 723 139	152	24 547	Băile Govora (1 156)	Timișoara (111 987)
1956	4 746 672	171	27 758	Băile Govora (1 590)	Cluj (154 723)
1966	6 743 887	236	28 576	Băile Govora (2 189)	Cluj (185 663)
1974	8 143 212	236	34 505	Băile Govora (1 562)	Cluj-Napoca (218 703)

* Fără Municipiul București

Dimensiunea medie a orașului din România este mică (34 500 în 1974), particularitate ce trebuie avută în vedere la caracterizarea procesului de concentrare urbană.

În ansamblu, evoluția populației urbane în perioadele 1930—1940 și 1946—1974 este caracterizată de datele de la p. 125.

Reprezentarea grafică a evoluției populației urbane (fig. 1) scoate în evidență un fapt caracteristic: în cadrul unei creșteri accentuate, de tip însă liniar, se înregistrează salturi în 1956, 1966 și 1968, adică cu prilejul declarării ca orașe a unor localități pînă atunci rurale, dar care, în decursul timpului, au dobîndit caracteristicile economice, administrative, edilitare și culturale ale orașului. Din cele trei surse de creștere a populației urbane un rol foarte important l-a jucat ultimul factor.

Ritmurile medii anuale de creștere a populației urbane pe perioade sînt semnificative.

Tabelul nr. 4

Populația urbană a României (1 iulie) și nivelul de urbanizare

Anii	Numărul populației (mii persoane)	Nivel de urbanizare (%)	Anii	Numărul populației (mii persoane)	Nivel de urbanizare (%)	Anii	Numărul populației (mii persoane)	Nivel de urbanizare (%)
1930*	2 908	20,6	1949	3 875	24,1	1963	6 234	33,1
1931	2 969	20,7	1950	4 035	24,7	1964	6 317	33,4
1932	3 042	20,9	1951	4 175	25,4	1965	6 417	33,7
1933	3 113	21,1	1952	4 299	25,9	1966*	7 344	38,4
1934	3 184	21,3	1953	4 424	26,3	1967	7 468	38,7
1935	3 262	21,6	1954	4 566	26,8	1968	7 909	40,1
1936	3 335	21,9	1955	4 681	27,0	1969	8 096	40,5
1937	3 407	22,1	1956*	5 515	31,4	1970	8 258	40,8
1938	3 475	22,3	1957	5 620	31,5	1971	8 423	41,1
1939	3 542	22,5	1958	5 726	31,7	1972	8 591	41,6
1940	3 624	22,8	1959	5 811	31,9	1973	8 761	42,1
1946	3 605	22,8	1961	5 912	32,1	1974	8 979	42,7
1947	3 632	22,9	1962	6 030	32,5			
1948*	3 747	23,6	1962	6 110	32,7			

* Cifra se deosește de cea furnizată de recensământ, întrucât populația este dată la 1 iulie al anului respectiv.

Tabelul nr. 5

Ritmurile medii anuale de creștere a populației totale și urbane în perioada 1930—1974

Perioada	Ritmul mediu anual de creștere (%) a		Creșterea medie anuală a populației urbane (spor)
	populației totale	populației urbane	
1930—1940	1,20	2,31	71 600
1950—1960	1,21	3,82	107 700
1960—1970	0,96	3,40	234 600
1970—1974	0,94	2,10	180 250
1950—1974	1,06	3,38	206 000

În general, ritmul de creștere a populației urbane este aproximativ de trei ori mai mare decât cel al populației totale, în perioada 1950—1974, ceea ce este caracteristic perioadei de puternică expansiune a industrializării. Înainte de război, deși superior ritmului de creștere a populației, cel de creștere a populației urbane a fost relativ modest.

Dacă însă luăm perioade semnificative ca cele marcate de două recensăminte și de împărțirea teritorial-administrativă din 1968, deci care ar permite relevarea creșterii urbane numai pe baza creșterii naturale și migrației nete, imaginea este următoarea :

Tabelul nr. 6

Ritmurile medii anuale de creștere a populației urbane în trei perioade

Perioada	Ritmul de creștere (%)	Creșterea medie anuală
1948—1955	3,2	133 400
1956—1965	1,8	100 222
1968—1974	2,1	178 333

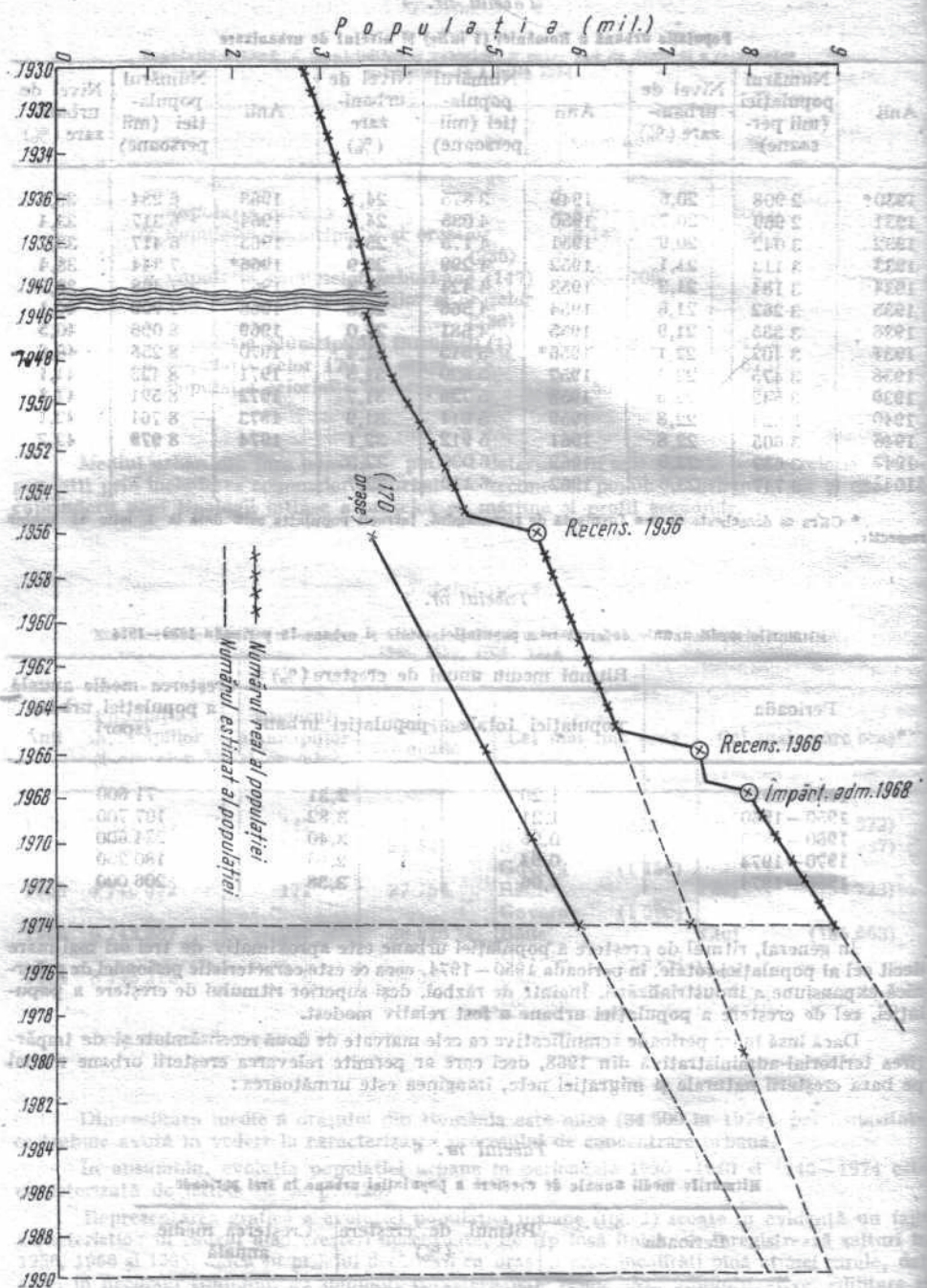

Fig. 1. — Evoluția populației urbane a României 1930—1974

Tabelul nr. 7

Nivelul de urbanizare pe județe (valoarea minimă și maximă) în anii 1930, 1948, 1956, 1966 și 1974

Ani	Nivelul de urbanizare pe total țară (%)	Valorile*				max — min medie · 100
		minimă	județul	maximă	județul	
1930	21,4	5,1	Gorj	36,2	Galați	145,3
1948	23,4	6,3	Gorj	35,2	Brăila	123,5
1956	31,3	10,4	Botoșani	60,3	Brașov	159,4
1966	38,2	11,5	Botoșani	67,8	Brașov	147,3
1974	42,7	18,9	Bistrița	70,3	Hunedoara	120,6

* Fără Municipiul București și județul Ilfov.

Ritmurile cele mai ridicate de creștere se înregistrează în perioada 1948—1955, nu numai pentru că ea coincide cu începutul viguros al industrializării care a determinat mari fluxuri în cadrul mobilității geografice, ci și pentru faptul că nivelul de urbanizare era scăzut. Ritmul s-a atenuat în perioada 1956—1965, se accelerează în perioada 1968—1974. Până la sfârșitul cincinalului 1976—1980, el va mai crește datorită, în mare măsură, trecerii în categoria orașelor a unui număr de aproximativ 100 de localități rurale.

Raportat la scară mondială, ritmul de urbanizare a României a fost dintre cele mai rapide.

Fără să fie o măsură exactă, raportul dintre diferențele nivelelor de urbanizare ale județelor și media pe țară ne arată o reducere a decalajului, începând din 1956, tendință — există suficiente temeiuri de a avansa această ipoteză — ce se va continua și în viitor, ca efect al aplicării politicii de ridicare a județelor altă dată înapoiate din punct de vedere economic.

A. Golopenția și D. C. Georgescu stabileau, pe baza recensământului populației din 1948⁹, că nivelul cel mai ridicat de urbanizare era caracteristic provinciei istorice Muntenia, de 32,4 %, față de media pe țară de 23,4 %, — desigur, grație prezenței Municipiului București —, Moldova avea nivelul de 20,1 %, pe ultimul loc situându-se Oltenia, cu 14,3 %. Existau — după aprecierea celor doi autori — trei regiuni cu puternică concentrare urbană: regiunea marilor porturi dunărene și a litoralului Mării Negre; o fișie care leagă Cîmpia Dunării cu Transilvania (Ilfov, Prahova, Brașov, Tîrnava Mare și Sibiu), cuprinzând județe cu importante centre industriale; a treia regiune, în vestul țării, constituită de județele Arad și Timiș. Harta urbanizării s-a modificat substanțial în ultimele trei decenii: faptul cel mai semnificativ este procesul de desconcentrare teritorială: vechilor zone de concentrare li s-au adăugat altele noi, apărute ca urmare a industrializării județelor rămase în urmă. Ritmurile de creștere a populației urbane pe județe au fost diferențiate.

Contribuția celor trei factori de creștere a populației urbane — creșterea naturală, migrația netă și reclassificarea localităților — a fost diferită în funcție de perioada și de tipul de mărime a orașului. Migrația netă este un factor cu o contribuție hotărâtoare. „Nu au existat orașe — afirmă un specialist — înainte de a fi existat migranți”. Ca regulă generală, cu cât este mai mare orașul, cu atât mai important este aportul migrației nete.

Recensământul din 1930 arată că proporția populației născute în altă parte (comună, oraș etc.) decît aceea unde a fost înregistrată, a fost de 26 %; la recensământul din 1966, proporția a fost de 32,7 %; în cadrul populației municipiilor și orașelor această proporție, în 1966, a fost de 59 %. Pe tipuri de orașe, ponderea este invers proporțională cu mărimea orașului¹⁰.

De remarcă că persoanele născute în altă localitate și care s-au stabilit în municipii și orașe, circa 57,6 % s-au stabilit în perioada 1950—1966 (15.III), atestînd amploarea mobi-

⁹ Dr. A. Golopenția și dr. D. C. Georgescu, *Populația Republicii Populare Române la 26 ianuarie 1948*. Extras din „Probleme economice”, nr. 2, 1948, Institutul central de statistică, 1948, p. 13—14.

¹⁰ Constantin Ionescu, *Omul, societatea, socialismul*, București, Edit. Academiei, 1973, p. 252 și urm.

Tabelul nr. 8

Proportia persoanelor născute în altă localitate decât aceea în care domiciliază, la 1966

	Proportia persoanelor născute în altă localitate (%)
TOTAL	50,9
Municipiul București	62,5
Municipii și orașe având peste 100 000 locuitori*	60,1
50 000—100 000 locuitori	65,8
20 000—50 000 locuitori	60,1
10 000—20 000 locuitori	47,5
5 000—10 000 locuitori	45,2
sub 5 000 locuitori	45,4

* Pără Municipiul București

litații geografice în această perioadă de industrializare a țării. Se apreciază¹¹ că la scară mondială creșterea urbană se datorează, în proporție de 50 %, migrației nete. Cifra pentru țara noastră este cu puțin mai mare (59 %) pentru perioada până în 1966.

În analiza concentrării urbane se poate avea în vedere, în primul rând, distribuția populației în oraș sau în aria metropolitană, a cărei formulă, stabilită de Colin Clark¹² este o ecuație exponențială:

$$y = Ae^{-bx}$$

în care: A și b — constante; e — baza logaritmilor naturali, x — distanța de la centrul orașului, y — densitatea populației rezidente. Potrivit acestei „legi”, densitatea populației scade de la centru spre marginea orașului, urmînd curba amintită.

Mai importantă este însă concentrarea populației pe tipuri de mărime ale orașelor, aglomerarea în orașe foarte mari. Aceasta impune o clasificare a orașelor după mărimea lor și după alte caracteristici. V. Cucu¹³ propune pentru țara noastră următoarea clasificare a orașelor: orașe mici (sub 10 000 locuitori și 10 000—20 000), orașe mijlocii (20 000—30 000; 30 000—50 000; 50 000—100 000); orașe mari (100 000—200 000 locuitori; 200 000—500 000); orașe foarte mari (peste 500 000 locuitori).

Gruparea poate fi acceptată în scopuri operaționale. Mai există o tipologie economică a orașelor, propusă de I. Measnicov, în trei grupe mari: orașe în care populația activă este ocupată cu precădere în sectorul „primar”; cele în care sectorul predominant este „secundar” și a treia, în care proporția cea mai ridicată este în sectorul „terțiar”. Aceste tipuri, la rîndul lor, se clasifică după mărime.

Trebuie remarcat de la început că în tipologia urbană din România „orașele foarte mari” sînt reprezentate numai de municipiul București, iar „orașele mari” sînt de fapt cuprinse între 100 000 și 200 000 locuitori. Abia în ultimii ani, trei orașe au intrat în grupa orașelor cu peste 200 000 locuitori.

În aceste condiții, în care mărimea medie a unui oraș este de aproximativ 35 000 locuitori și ținînd seama de avantajele concentrării urbane, de ordin edilitar, economic, cultural, administrativ — concentrarea populației urbane, pînă la un anumit nivel, trebuie considerată ca un fenomen pozitiv. Acest proces este însoțit de o mai bună repartizare teritorială a orașelor, ceea ce este caracteristic politicii de urbanizare și sistematizare a teritoriului din România.

O primă imagine a concentrării urbane se obține din evoluția numărului de municipii și orașe după clasa de mărime și ponderea populației fiecărei clase în populația totală a municipiilor și orașelor.

¹¹ A.J. Jaffe, R.J. Rios, *Migration to Cities and the Growth of the economically active population during the 1960's*, în I.U.S.S.P. International Population Conference, Liège, vol. I, 1974, p. 243—250.

¹² Colin Clark, *Urban Population Densities*, în „Journal of Royal Statistical Society, Series A”, 114 (4), 490—496, 1951.

¹³ Vasile Cucu, *Orașele României*, București, Edit. științifică, 1970, p. 49.

Tabelul nr. 9

Numărul și ponderea populației municipiilor și orașelor în anii 1956, 1966 și 1974

Grupa de mărime	1956		1966		1974	
	Numărul orașelor	Pondere (%)	Numărul orașelor	Pondere (%)	Numărul orașelor	Pondere (%)
Toate	171	100,0	236	100,0	236	100,0
Municipiul București	1	24,8	1	20,3	1	19,2
100 000—300 000	7	18,1	12	26,4	14	29,6
50 000—100 000	9	13,8	9	8,3	13	11,2
20 000—50 000	25	15,5	43	18,9	56	20,9
10 000—20 000	60	18,5	76	16,1	72	12,3
5 000—10 000	50	7,8	76	8,4	65	6,1
Sub 5 000	20	1,5	19	1,0	15	0,7

Ponderea municipiului București a scăzut sistematic, ceea ce poate fi interpretat pozitiv ca tendință de încetinire a concentrării excesive metropolitane. Orașele mari și-au sporit sistematic ponderea; aproape jumătate din populația municipiilor și orașelor României se găsea, în 1974, în municipiile și orașele având peste 100 000 de locuitori. Numărul orașelor foarte mici (sub 5 000 locuitori) și ponderea populației lor au scăzut sistematic. Informații suplimentare pot fi obținute cu ajutorul curbei lui Lorenz și raportului lui Gini. Reproducem calculul acestor indicatori pentru anul 1974.

Tabelul nr. 10

Gruparea municipiilor și orașelor după numărul lor și după numărul populației — 1974

Grupe de mărime	Numărul localităților	Numărul populației	Proportia după numărul		Proportia cumulată a		$X_i Y_{i+1}$	$X_{i+1} Y_i$
			localităților	populației	localităților (Y_i)	populației (X_i)		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
TOTAL	236	8 143 212	1,0000	1,0000	—	—	—	—
Municipiul București	1	1 565 872	0,0042	0,1920	0,0042	0,1920	0,0032	0,0011
200 000—299 999	3	639 611	0,0127	0,0780	0,0169	0,2700	0,0171	0,0082
100 000—199 999	11	1 775 697	0,0466	0,2180	0,0635	0,4880	0,0579	0,0381
50 000—99 999	13	909 802	0,0551	0,1120	0,1186	0,6000	0,2135	0,0959
20 000—49 999	56	1 700 173	0,2373	0,2090	0,3559	0,8090	0,5347	0,3317
10 000—19 999	72	999 179	0,3051	0,1230	0,6610	0,9320	0,8726	0,6564
5 000—9 999	65	499 103	0,2753	0,0610	0,9363	0,9930	0,9930	0,9363
Sub 5 000	15	53 775	0,0637	0,0070	1,000	1,000	—	—
Sume	—	—	—	—	—	—	2,6920	2,0977
Raportul Gini diferența dintre sume)	—	—	—	—	—	—	—	0,5943

În mod similar se procedează cu gruparea tuturor localităților (municipii, orașe și comune).

Curba lui Lorenz pentru 1956, 1966 și 1974 pentru populația orașelor și populația totală este reprodusă în fig. 2. Pentru aceiași ani raportul lui Gini este de 0,615689 (1956); 0,613625 (1966) și 0,5943 (1974). Pentru toate localitățile României raportul lui Gini este de 0,366302 (1956), 0,39293 (1966) și 0,4321 (1974). Pentru orașe, raportul lui Gini arată un nivel relativ

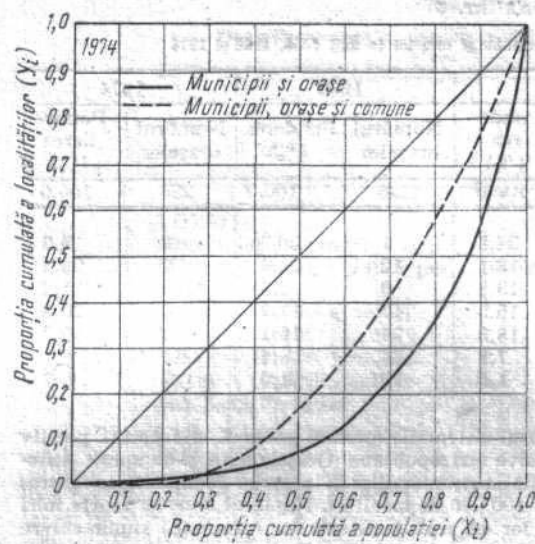

Fig. 2. — Curba lui Lorenz—măsurarea concentrării populației după localități, 1974.

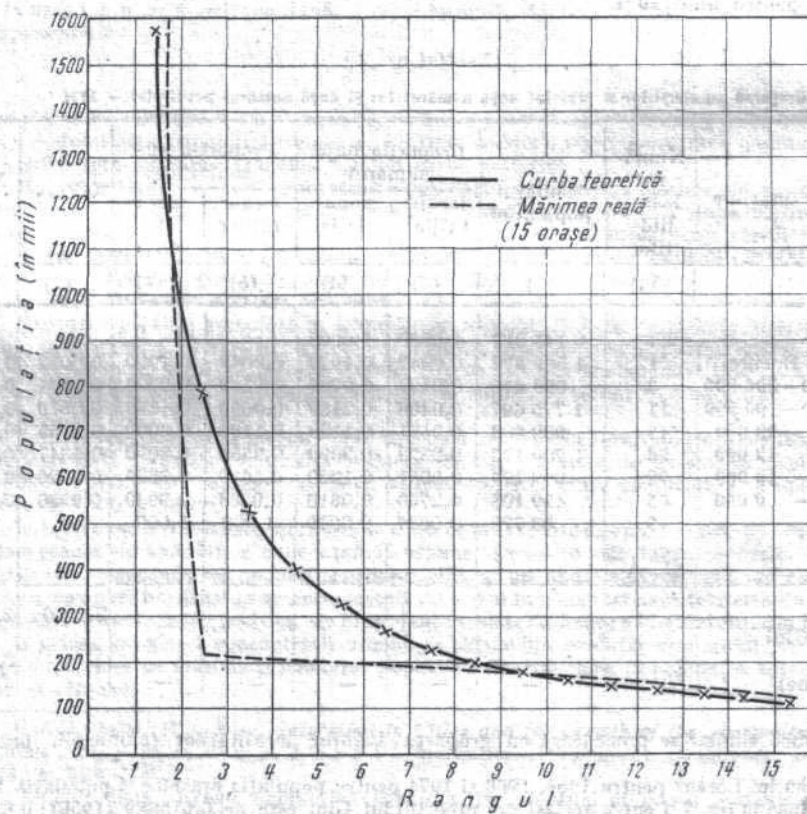

Fig. 3. — Mărimea și rangul orașelor României (1974) comparate cu curba teoretică a lui Zipf. (peste 100 000 loc.).

ridicat de concentrare, cu o ușoară tendință de „desconcentrare”, în timp ce pentru toate localitățile țării, semnificația este aceea a unui proces de concentrare, datorită în mare măsură și regrupării comunelor. Afirmatia este întărită și de indicatorul „energia informațională” a acad. O. Onicescu.

Curba lui Zipf¹⁹ (fig. 3) pentru orașele cu peste 100 000 de locuitori (13 în 1966 și 15 în 1974), ne arată o disproporție între mărimea municipiului București și celelalte orașe (aproximativ 1:7), precum și micile diferențe de mărime între celelalte orașe.

Tabelul nr. 11

Populația unui număr de 15 orașe după rangul lor — 1974

Orașe	Rang	Populația actuală	Populația „teoretică” (col 2-col. 1)	Diferența (col. 2-col.3)
	(1)	(2)	(3)	(4)
București	1	1 565 872	1 565 872	—
Cluj-Napoca	2	218 703	782 936	— 564 233
Timișoara	3	210 520	521 957	— 311 437
Iași	4	210 388	391 468	— 181 080
Brașov	5	198 753	313 174	— 114 421
Galați	6	197 853	260 978	— 63 125
Craiova	7	194 235	223 696	— 29 461
Constanța	8	193 720	195 734	— 2 014
Ploiești	9	175 527	173 986	— 1 541
Brăila	10	165 803	156 587	9 216
Oradea	11	153 437	142 352	11 085
Arad	12	145 968	130 489	25 479
Sibiu	13	129 985	120 452	9 533
Trgu Mureș	14	112 779	111 848	931
Bacău	15	107 637	104 385	3 252

Curba lui Zipf ne arată o situație ideală în ce privește raportul de mărime între orașe. Independent de caracterul aproximativ și discutabil al acestei curbe, se pune problema dimensiunii „optime” a orașului. În condițiile concrete ale țării noastre, Diferite ipoteze avansează cifra de 200 000 ca fiind corespunzătoare unui oraș optim. Desigur, această mărime variază de la țară, la țară, în funcție de o serie de variabile economice, edilitare, culturale, sociale etc.

Analiza creșterii și concentrării urbane trebuie continuată cu unele estimări de prognoză, ținând seama de tendințele de până acum și de obiectivele prevăzute în planul de sistematizare a teritoriului în perioada 1975—1990.

¹⁹ Denumită și metoda marimii rangului, avînd formula $P_1 = \frac{K}{r_1}$, în care: P_1 — populația; r_1 — rangul orașului respectiv; K — mărimea celui mai mare oraș. De pildă, populația teoretică pentru Cluj-Napoca s-a determinat astfel: $\frac{1\,565\,872}{2} = 782\,936$.